

Iš kairės: knygų „Legendų takais. 100 įdomiausių Lietuvos dvarų“ (2024 m.); „Tauragės dvarų beiškant“ (2023 m.); Ingrida Veliūtė, Vytautas Kandrotas „Lietuvos dvarai ir pilys“ (2014 m.) viršeliai

2006–2024 m. išleistos knygos (informacinio-pažintinio pobūdžio leidiniai, albumai, žinynai, enciklopedijos) apie Lietuvos dvarus

Sumanymas parengti trumpą apžvalgą apie per du paskutiniuosius dešimtmečius išleistas knygas Lietuvos dvarų tema, pradėjus ją realizuoti, pasirodė ne toks jau paprastas, kaip tai manyta iš pradžių. Priežastis – tokių leidinių gana daug, net susidaro įspūdis, kad dvarai, jų paveldas – pastaraisiais dešimtmečiais bene populiariausia išleidžiamų informacinio-pažintinio pobūdžio knygų tema. Mokslinių leidinių apie dvarus taip pat ne vienas ir ne du per tą laiką išspausdinta. Dalies jų jau nebėra prekyboje, kai kuriuos platina tik leidėjai (muziejai, bibliotekos, kt.). Nepaisant to, kad šių knygų išleidžiama daug ir gana nemažais tiražais, jos knygų lentynose neužsiguli.

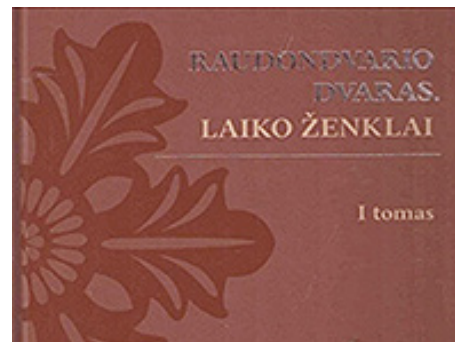
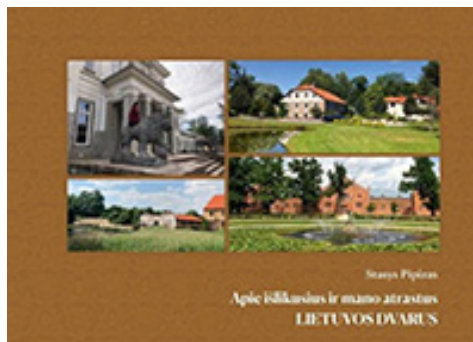
„Legendų takais. 100 įdomiausių Lietuvos dvarų“

Vienas naujausių leidinių, kuriuose rašoma apie dvarus, – leidyklos „Terra Publica“ šiais, 2024-aisiais, metais lietuvių kalba išleista Aušros Levanianės, Jurgitos Barišauskienės, Justinos Šveiky-

tės ir Rasos Banelės knyga „Legendų takais. 100 įdomiausių Lietuvos dvarų“ (sudarytoja Justina Šveikytė). Tai 320 puslapių apimties leidinys lietuvių kalba. Jame išspausdinta 100 aprašymų apie įdomius Lietuvos dvarus, paskelbta apie 300 nuotraukų, vaizduojančių dvarų sodybas, jų pastatus ir interjerą, pateikiamos iš kartos į kartą perduodamos legendos apie šiuos dvarus, čia gyvenusių žmonių likimus, informacija keliautojams apie dvarų būklę, lankymo galimybes, čia organizuojamas veiklas. Pateikti ir dvarų adresai, internetinių svetainių adresai.

„Tauragės krašto dvarų beiškant“

2023 m. lietuvių kalba išleista Tauragės kraštotyros draugijos narių inicijuota 144 puslapių apimties knyga, parengta pagal Tauragės kultūros paveldo tarnyboje beveik 40 metų dirbusio Tauragės garbės piliečio, kraštotyryninko, leidinių apie šio krašto istoriją autoriaus Edmundo Mažrimo (1954–2019) surinktą medžiagą, kurią jis, būdamas gyvas, pats nebespėjo parengti spaudai ir išleisti.

Iš kairės: knygų Vytautas Kandrotas „Lietuvos dvarai ir pilys“ (2021 m.); Stasys Pipiras „Apie išlikusius ir mano atrastus Lietuvos dvarus“ (2022 m.); „Raudondvario dvaras: atgimimo dešimtmetis“ (2022 m.) viršeliai

Skaitytojams pristatomoje leidinio anotacijoje nurodoma, kad 1987 m. bei 1993 m. vykusių ekspedicijų metu E. Mažrimas surinko informaciją apie 57 Tauragės krašto dvarus, jų buvimo vietą. Rinko istorinius duomenis, iliustracijas ir apie dingusius kaimus, gyvenvietes, sovietmečiu veikusius kolūkius bei valstybinius ūkius. Iš leidinyje aprašomų 57 buvusių dvarų sodybų šiandien į Lietuvos Kultūros vertybių registrą įrašyti vos penki. Kiti dvarai yra arba jau sunykę, arba baigiantys sunykti.

Leidinyje papildytas Kraštotyros draugijos narės Irinos Sadauskienės įžvalgomis ir draugijos narės, Tauragės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos Informacijos skyriaus vyriausiosios bibliografinės Laimos Pikčiūnienės sudaryta bibliografinė rodyklė „Tauragės krašto dvarai“, kuri suteikia galimybę rasti daugiau šaltinių apie šio krašto dvarus.

Stasys Pipiras „Apie išlikusius ir mano atrastus Lietuvos dvarus“

Pristatydami šį fotoalbumą skaitytojams jo leidėjai rašo, kad hidrotechnikos inžinierius ir įmonių vadovas Stasys Pipiras kartu su žmona Danguole yra apkeliavęs daugiau kaip 70 pasaulio šalių, dvejus metus (nuo 2019 m. birželio 1 d. iki 2021 m. rugpjūčio 8 d.) paskyręs Lietuvos 57-iose savivaldybėse esančių 754 dvarų lankymui ir fotografavimui. Norėdami su jais susipažinti nuvažiavo 31 350 km, kelionių metu sukūrė 9 900 spalvotų nuotraukų. Dalis jų išspausdinta šiame leidinyje. Rengdamas jį spaudai autorius siekė parodyti kuo platesnį ir kuo tikresnį dvarų vaizdą – ne tik puošnius, gerai sutvarkytus, kurių gyvenimas pilnakraujis, bet ir tuos, kurie vis dar aplėisti, bemaž sunykę.

Albumą lietuvių kalba 2022 m. išleido „Eglės leidykla“. Jo apimtis – 456 puslapiai.

„Raudondvario dvaras: atgimimo dešimtmetis“

2022 m. leidykla „Eurispauda“ Kaune pagal VšĮ „Raudondvario dvaras“ užsakymą lietuvių, anglų, rusų kalbomis 500 egzempliorių tiražu išleido gausiai iliustruotą 119 puslapių apimties knygą „Raudondvario dvaras“. Joje pasakojama apie pokyčius, kurie šiame visuomenei atvirame dvare vyko per paskutinįjį dešimtmetį ir veiklą, kuri dvaro sodyboje plėtojama. Knygą sudarė Edmundas Mališauskas, Snieguolė Navickienė, Jūratė Kuzmickaitė.

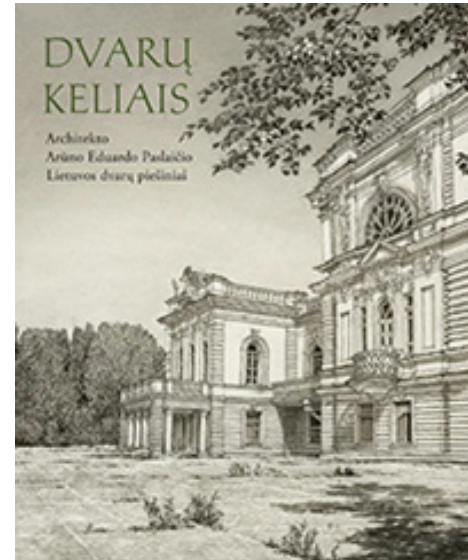
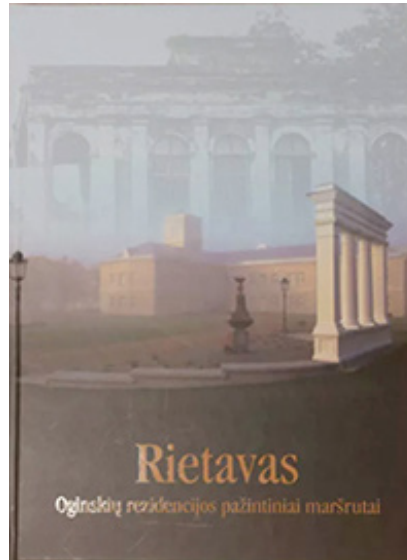
Vytautas Kandrotas „Lietuvos dvarai ir pilys“

„Lietuvos dvarai ir pilys“ – „Terra Publica“ 2021 metais lietuvių kalba išleistas 204 puslapių apimties fotoalbumas. Jame išspausdintos pačių gražiausių ir vertingiausių Lietuvos dvarų bei pilių nuotraukos. Iš viso knygoje jų paskelbta daugiau negu 100. Nuotraukos suteikia galimybę pasigrožėti išskirtiniais Lietuvos paveldo objektais. Prie jų yra pateikti trumpi dvarų aprašymai lietuvių ir anglų kalbomis (svarbiausia informacija apie dvarų ir pilių istoriją bei čia dabar vykdomą veiklą).

„Lietuvos pilys ir dvarai atgyja spalvomis“

Tai 2021 m. Lietuvos pilių ir dvarų asociacijos spaudai parengtas nedidelės apimties (32 puslapiai) leidinys. Jame – informacija apie 63 pilis ir dvarus, trumpi pasakojimai apie jų pastatymą ir ypatybes. Išspausdinta ir iliustracijų. Vartydami puslapius skaitytojai turi galimybę atkurti pilis ir dvarus jiems patinkančiomis spalvomis. Tad, pasak knygos sumanytojų ir autorių, šis leidinys gali tapti spalvinga kelione po Lietuvos pilis ir dvarus.

(Nukelta į 60 p.)

Iš kairės: knygų „Lietuvos pilys ir dvarai atgyja spalvomis“ (2021 m.); „Rietavas. Oginskių rezidencijos pažintiniai maršrutai“ (2020 m.); „Dvarų keliais: Arūno Eduardo Paslaičio Lietuvos dvarų piešiniai“ (2020 m.) viršeliai

„Dvarų keliais: Arūno Eduardo Paslaičio Lietuvos dvarų piešiniai“

Knyga „Dvarų keliais. Arūno Eduardo Paslaičio Lietuvos dvarų piešiniai“ – Lietuvos nacionalinio muziejaus 2010 ir 2020 metais lietuvių kalba išleistas albumas, kuriame knygos autorius kviečia pagal leidinyje pateiktus piešinius pakeliauti po Lietuvos dvarus. Šis leidinys – puikus vedlys ir informacijos šaltinis, padedantis atrasti daugelį metų buvusią primirštą, tačiau didelę išliekamąją vertę turinčią kultūros paveldo sritį – dvarus. Informacija pateikiama ne tik apie dabartinės Lietuvos teritorijoje, bet ir kitose buvusios Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės vietovėse esančias dvarų sodybas. Piešiniuose yra užfiksuoti ir tokių dvarų, kurie neišliko arba neatpažįstamai pasikeitė, vaizdai. Albumas taip pat sudaro galimybę susipažinti su knygos autoriaus piešimo raida, jo kūrybos tobulėjimu nuo XX a. 8 dešimtmetyje jo sukurtų pirmųjų piešinių iki antrojo šios knygos išleidimo 2020 metais, t. y. architektui kelis dešimtmečius keliaujant po istorinę Lietuvą ir įamžinant čia esančias dvarų sodybas, jų vertingus architektūros ir gamtos objektus.

2020 m. lietuvių kalba išleistas albumas yra 432 puslapių apimties. Tai papildytas 2010 m. išleistos to paties pavadinimo knygos variantas. 2020-aisiais išleistoje išspausdinta daugiau negu šimtas naujų piešinių, kuriuos dailininkas ir architektas Arūnas Eduardas Paslaitis sukūrė XXI a. II dešimtmetyje. Tekstų autorės: Evelina Bukauskaitė ir Diana Strei-

kuvienė, dailininkas Arūnas Prelgauskas, fotografas Kęstutis Stoškus, redaktorė Marytė Slušinskaitė.

„Rietavas. Oginskių rezidencijos pažintiniai maršrutai“

Knygą sudarė ilgametis Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus direktorius Vytas Rutkauskas. Jis – ir daugelio šiame leidinyje išspausdintų tekstų autorius. Knygoje taip pat pateikti ir Ramunės Šmigelskytės-Stukienės bei Jolitos Klimavičiūtės tekstai. Gausiai puikiomis nuotraukomis iliustruotą 284 puslapių apimties knygą 2020 metais lietuvių kalba išleido leidykla „Druka“.

Leidinio pratarmėje rašoma, kad „*tai pirmas Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus bandymas visuomenei papasakoti, kaip sąlyginai per trumpą laikotarpį (1835–1900) neišvaizdus medinis Rietavas pasikeitė į vieną išpūdingiausių ano meto Lietuvoje architektūrinių urbanistinių ansamblių. Erdvaus Jūros upės slėnio kraštovaizdyje įaugę Rietavo bokštų siluetai ir šiandien žadina aplinkinių žmonių dvasinę energiją, liudydami kunigaikščių Oginskių užmojus šio krašto vystymosi perspektyvai, primindami gerokai primirštas sąsajas su tolimąja Florencija. O juk būtent ten, nuo Renesanso laikų miestų bokštais garsėjančio Toskanos regiono sostinėje, 1808 m. į šį pasaulį atėjo Rietavo rezidencijos kūrėjas Irenėjus Oginskis. Ten, Florencijoje, didžiajame Šventojo Kryžiaus panteone, greta kitų iškilių asmenybių ilsisi ir M. K. Oginskio palaikai. Neatsitiktinai šios šventovės fasado siluetais atsispindi ir didžiajame*

Rietavo Šv. Mykolo arkangelo bažnyčios altoriuje. [...] Ši knyga – tai priminimas, kaip iš Oginskių rezidencijos po Žemaitiją, tuo pačiu ir Lietuvą XIX a. pasklido socialinių pertvarkymų, švietimo, mokslo, technikos naujovių proveržio šviesa. Laikmetį pralenkęs fenomenas, visiems laikams tapęs vizitine Rietavo kortele, arba tiesiog – Rietavo Genius Loci (vietos dvasia).“

Jonas Kiriliauskas „Pamiršti nepamiršti Kuršėnų krašto dvarai“

Istoriko, publicisto, kultūros veikėjo Jono Kiriliausko 320 puslapių knygą „Pamiršti nepamiršti Kuršėnų krašto dvarai“ 2020 m. lietuvių kalba išleido leidykla „Litera“. Knygos autorius, pristatydamas leidinį skaitytojams, yra nurodęs, kad rengdamas šį leidinį spaudai norėjo ištraukti iš užmaršties tai, kas pridengta prabėgusio laiko ir papasakoti skaitytojams apie dvarus, jų savininkus, gyvenimo senuosiuose dvaruose būdą.

Knygos parengimas spaudai ir leidyba buvo sudėtinė 2020 metais Šiaulių rajono turizmo ir verslo informacijos centro įgyvendinto projekto dalis.

„Dvarų istorija žadina vaizduotę“

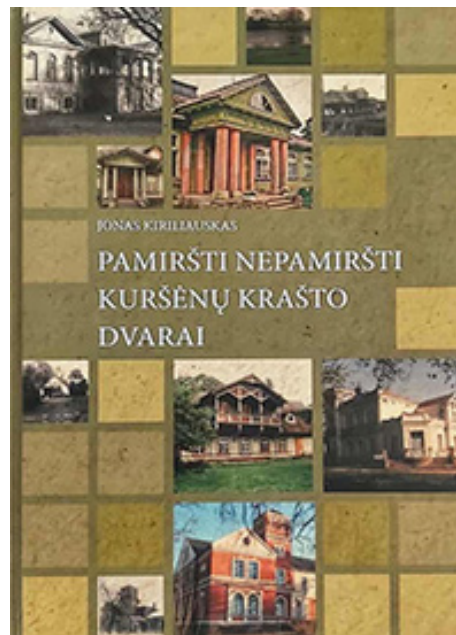
Ši 96 puslapių apimties albumą 2018 m. lietuvių kalba išleido leidykla „Utenos Indra“. Knygą Ignalinos viešosios biblioteka spaudai parengė 2018 m. įgyvendindama Lietuvos šimtmečiui ir bendruomenei skirtą to paties pavadinimo projektą. Leidinyje pateikta informacija apie projekto veiklas, jo vykdymo laikotarpiu suorganizuotus renginius, spausdinamos jų metu sukurtos gražiausios, įdomiausios, iškalbingiausios nuotraukos, tapybos darbai ir piešiniai.

„Lietuvos dvarų enciklopedija“

Tai Vilniuje veikiančios UAB „A. Semaška ir Ko“ leidyklos „Algimantas“, kuri ankstesniais metais skaitytojams jau yra padovanojusi daug kultūriniam turizmui skirtų puikiai iliustruotų ir informatyvių leidinių, spaudai parengta knyga lietuvių kalba. Ji 368 puslapių apimties, išspausdinta 2017 metais. Čia pateikti svarbiausi duomenys apie Lietuvos dvarų istoriją, jų raidą. Knygos leidėjai nurodo, jį šiame amžiuje sparčiai besikeičianti situacija dvaruose juos paskatino spaudai parengti ir išleisti šį atnaujintą enciklopedinį dvarų žinyną, kuriame daugiausiai dėmesio skiriama atgimusiems dvarams, jų puoselėtojams, dvarų renovavimo, restauravimo projektams, jų autoriams bei patiemis restauratoriams. Leidinyje pateikta ir duomenų apie dvarininkų genealogiją, naujausia informacija ir apie tuos dvarus, kurie dar neatnaujinti.

(Nukelta į 62 p.)

Nuotraukose – knygų (nuo viršaus): Jonas Kiriliauskas „Pamiršti nepamiršti Kuršėnų krašto dvarai“ (2020 m.); „Dvarų istorija žadina vaizduotę“ (2018 m.); „Lietuvos dvarų enciklopedija“ (2017 m.) viršeliai

Algimantas Semaška. „Dvarai kviečia užsukti“

Leidyklos „Algimantas“ išleidžiamos informacinės-pažintinės knygos apie Lietuvos dvarus skatina ne tik lankyti juos, bet ir saugoti bei populiarinti ilgą laiką daugelio primirštą dvarų kultūros paveldą. Tarp šių knygų iki 2016 m. jau buvo: „Lietuvos pilys ir dvarai“ (2003, 2005), „Dvarai. Spindesys ir skurdas“ (2007), žinynas „Lietuvos dvarai“ (2 tomai, 2008), „Lietuvos dvarai“ (enciklopedinis žinynas, 2010), „Atgimę dvarai“ (2013).

Na o 2016 m. knygų lentynose pamatėme ir dar vieną „Algimanto“ leidinį – žinomo Lietuvos žurnalisto, publicisto, redaktoriaus, leidėjo Algimanto Semaškos lietuvių kalba spaudai parengtą 176 puslapių apimties knygą „Dvarai kviečia užsukti“. Jos autorius rašo, kad „*Per praėjusius metus nuo pastarųjų knygų išleidimo situacija dvaruose keitėsi. Kai kurie naujų šeiminių dėka atgimė, restauruoti, suspindo tarsi lokaliniai vieno ar kito krašto brangakmeniai.*

Pažintinio bei praktinio pobūdžio nauja mūsų knyga „Dvarai kviečia užsukti“ pristato tuos atgimusius dvarus, kurie laukia lankytojų. Knygoje pateikiama išsami informacija apie dvarų praeitį ir dabartį, o svarbiausia – vienoje vietoje, koncentruotai informuojama apie dvaruose teikiamas paslaugas (kavinės, viešbučiai, muziejai ir t. t.). Dvarų aprašymuose turistai suras visa, ko jiems gali prireikti – kur apsistoti, pavalgyti, kitas teikiamas paslaugas, nuorodas apie darbo laiką, adresus ir pan.“

Rimvydas Laužikas, Liutauras Čepreckas, Jarosław Dumanowski, Arvydas Pacevičius „Oginskių dvaro virtuvėje“

Pasak knygų autorių, „Oginskių dvaro virtuvėje“ – tai knyga, kiekvienam, norinčiam daugiau žinoti apie kasdienį gyvenimą XVIII–XIX a. Oginskių dvaruose ir patiems išbandyti autentiškų šios epochos receptų. Tai vienas iš 2015 metais pasaulyje plačiai žinomo kompozitoriaus, Lietuvos valstybės veikėjo, diplomato Mykolo Kleopo Oginskio gimimo 250-osioms metinėms skirtų leidinių, kuris aktualus ne tik istorijos ar gastronomijos profesionalams, bet ir platesniam skaitytojų ratui.

Knygoje „Oginskių dvaro virtuvėje“ populiariai, XVII–XIX a. Abiejų Tautų Respublikos gastronomijos kontekste atskleidžiama ir Mykolo Kleopo Oginskio asmenybė, kasdieninis gyvenimas XVIII–XIX a. Oginskių dvaruose, Oginskių giminės atstovų bei kitų to paties laikotarpio didikų gastronominės tradicijos fragmentai. Greta istorinio pobūdžio tekstų pateikiami šiems laikams adaptuoti, autentiški Mykolo Kleopo Oginskio epochos patiekalų receptai.

Algimanto Semaškos knygos „Dvarai kviečia užsukti“ (2016 m.) viršelis

Knyga 128 puslapių apimties. Ją 2016-aisiais metais išleido leidykla „Akademine leidyba“.

Benjamins Mašalaitis „Sūduvos krašto dvarai“

Leidinio autorius pažymi, kad šioje 2015 m. leidyklos „Piko valanda“ lietuvių kalba išleistoje 336 puslapių apimties knygoje „*atiduodama duoklė mažiausiai tyrinėto Sūduvos krašto dvarams. Knyga parašyta remiantis ir lengvai prieinamais literatūros šaltiniais, ir Lietuvos, Lenkijos bei Baltarusijos valstybinių archyvų medžiaga. Nemažai informacijos pateikta iš privačių archyvų; šie dvarininkų palikuonys gyvena Lenkijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, JAV, Izraelyje ir kitose šalyse. Dvarų istorijos paįvairintos iliustracine medžiaga iš nykstančių ir atstatomų dvarviečių.*“ Knyga kviečia kelionėn susipažinti su senųjų dvarų sodybomis, jų istorijomis.

Raimondas Paknys, Rasa Butvilaitė „Lietuvos pilys, dvarai, rūmai“

Raimondo Paknio ir Rasos Butvilaitės pažintinę reprezentacinę knygą-albumą „Lietuvos pilys, dvarai, rūmai“ 2014 m. lietuvių kalba išleido R. Paknio leidykla. Apimtis – 228 puslapiai. Leidykla, reklamuodama knygą, nurodo, kad ji supažindina su savitu Lietuvos kultūros ir istorijos paveldu, miestietiška ir aristokratiška architektūra – pilimis, dvarais ir rūmais.

Ižangoje pateikiama istorinių žinių, apibūdinama pilių, rūmų ir dvarų istorija bei tipologija, pasakojama apie leidinyje aprašomų architektūros ir istorijos paminklų raidą. Albumo dalyje pateikiamos leidinyje aprašomų objektų nuotraukos. Tekstų autorė – dr. Rasa Butvilaitė, tęstinio mokslinių tyrimų bei leidybos projekto „Lietuvos dvarų sodybos: atlasas“ vadovė, daugelio publikacijų dvarų tema autorė.

Svarbus leidinio komponentas yra nuotraukos, kurių autorius – didelę patirtį turintis kraštovaizdžio ir architektūros fotografas Raimondas Paknys. Rengiant leidinį spaudai buvo fotografuojama visa dvaro pastatų įvairovė, senųjų parkų likučiai. Knygoje stengtasi atskleisti pastatų konstrukcijų, faktūrų, detalių grožį, per detalę parodyti dvaruose esančių statinių istoriją.

Leidinio anotacijoje rašoma, kad „*Daugelis pilių, rūmų, kai kurios dvarų sodybos tvarkomos ir prižiūrimos pavyzdinčiai, kitos sodybos, dažniausiai nutolusios nuo didmiesčių, nepastebėtos nyksta. Apie šį vertingą paveldo klodą visuomenė žino dar nepakankamai. Tad šiuo leidiniu siekiama priminti unikalią Lietuvos kultūros paveldą, sužadinti norą pažinti ir puoselėti dvarų sodybas ir dvarų kultūros vertybes, skatinti mintis apie jų apsaugą, atgaivinimą ir taip prisidėti prie šio palikimo išsaugojimo ir vertės atkūrimo.*“

Ingrida Veliūtė, Vytautas Kandrotas „Lietuvos dvarai ir pilys“

Pristatydami šią 2014 m. leidyklos „Terra Publica“ lietuvių kalba išleistą 320 puslapių apimties knygą skaitytojams jos autoriai rašo: „*Lietuvos dvarai ir pilys – reikšmingi mūsų istorijos liudinininkai, per savo gyvavimo laikotarpį būdavo didžiųjų kunigaikščių ir didikų rezidencijomis, kultūros ir švietimo centrais, saugodavę ne tik turtingas bibliotekas, archyvus, meno dirbinių ir paveikslų kolekcijas, bet ir didikų, bajorų šeimų istorijas, jų gyvenimo būdą.*“

Knygoje „Lietuvos dvarai ir pilys“ skaitytojai supažindinami su atgimstančiais, sutvarkytais ir naujam gyvenimui prikeltais mūsų valstybės dvarais ir pilimis. Pagal etnografinius regionus suskirstyti 96 gražiausi Lietuvos dvarai ir atskirai išskirtos 10 pilių atskleidžia senąją ir dabartinę savo istoriją. [...].“

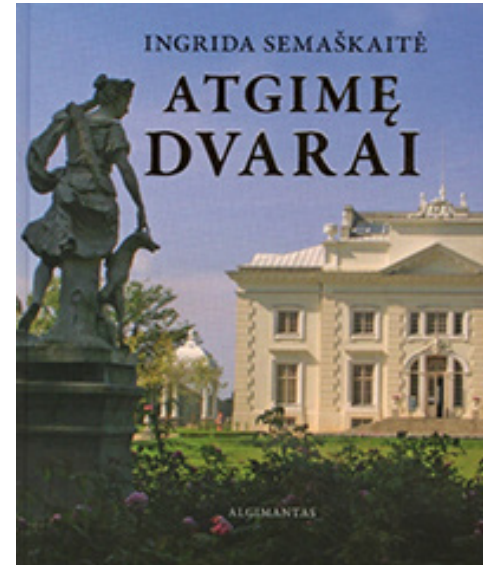
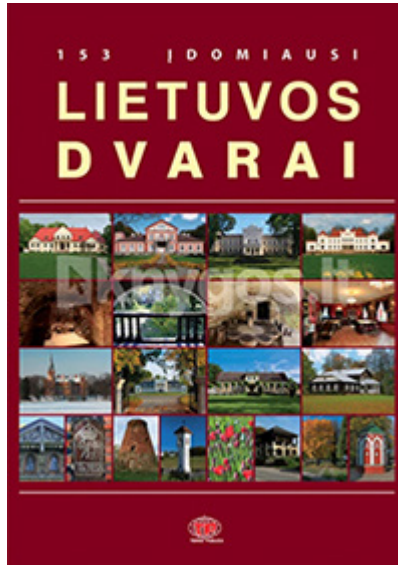
Ingrida Semaškaitė „Atgimę dvarai“

Leidykla „Algimantas“, pristatydama šią 2012 metais lietuvių kalba išleistą 336 puslapių apimties knygą skaitytojams, nurodo, jog „Atgimę dvarai“ – šeštoji Ingridos Semaškaitės knyga apie dvarus. Iki šiol išleistose knygose autorė siekė supažindinti su visais Lietuvos dvarais, kurių išlikę apie 500.“ Šiame leidinyje pateikta

(Nukelta į 64 p.)

Nuotraukose – knygų (nuo viršaus): Raimondas Paknys, Rasa Butvilaitė „Lietuvos pilys, dvarai, rūmai“ (2014 m.), Benjaminas Mašalaitis „Sūduvos krašto dvarai“ (2015 m.), Rimvydas Laužikas, Liutauras Čepcakas, Jaroslawa Dumanowski, Arvydas Pacevičius „Oginskių dvaro virtuvėje“ (2016 m.) viršeliai

Iš kairės: knygų Danguolė Kandrotienė, Vytautas Kandrotas „153 įdomiausi Lietuvos dvarai“ (2011 m.); Arnas Zmitra „Raseinių krašto dvarai“ (2012 m.); Ingrida Semaškaitė „Atgimę dvarai“ (2012 m.) viršeliai

informacija apie 100 atgimusių (restauruotų, renovuotų), išgražėjusių, pradėtų ir baigiamų restauruoti dvarų, išspausdinti jų savininkų pasakojimai apie tai, kaip jiems sekėsi ar sekasi prikelti dvarus naujam gyvenimui. Knygos autorė, rengdama spaudai šį leidinį, susitiko su dauguma atgimusių Lietuvos dvarų savininkų ir sukaupe daug vertingos informacijos, kuri buvo susisteminta ir pateikta šioje knygoje. Ji iliustruota naujomis ir istorinėmis aprašomų dvarų nuotraukomis. Dvarų dislokacija nurodyta leidinyje pateikiamuose buvusių Lietuvos apskričių žemėlapiuose.

Arnas Zmitra „Raseinių krašto dvarai“

Šią 152 puslapių apimties knygą 2012 m. lietuvių kalba išleido UAB „Petro ofsetas“. Jos autorius – iškilus Raseinių krašto bibliotekininkas, kraštotyrininkas Jonas Brigys. Jis knygoje pateikia informaciją apie svarbiausius šio krašto dvarų istorijos bruožus nuo XV iki XXI amžiaus. Kaip vertingiausia ir geriausia išlikusi Raseinių krašte išskiriama Biliūnų dvaro sodyba. Aprašytas kiekvienas šio ansamblio pastatas, pateikiami svarbiausi jo istorijos faktai, nurodoma dabartinė statinio būklė. Knygoje pateikta nemažai informacijos ir apie devynias XIX a. klestėjusias Raseinių krašto dvarų sodybas: Burbiškių, Čekuvos, Gėluvos, Katauskių, Palukščio, Skaraitiškės, Tendžiogalos, Žaiginio ir Žibulių (Ilgžių). Aprašyta kiekvienos dvaro sodybos geografinė padėtis, aptariamose pastatuose realizuoti architektūriniai sprendiniai,

nurodoma dvaro sodybos statinių dabartinė būklė.

Danguolė Kandrotienė, Vytautas Kandrotas „153 įdomiausi Lietuvos dvarai“

2011 m. leidyklos „Terra Publica“ lietuvių kalba išleista Danguolės Kandrotienės ir Vytauto Kandrotos 320 puslapių apimties knyga „153 įdomiausi Lietuvos dvarai“ – trečioji iliustruotų žinytų serijos „153 įdomiausi...“ leidinys, skirtas pažinčiai su įdomiausiais ir vertingiausiais Lietuvos dvarais, kurie sudaro vieną seniausių statinių grupių mūsų šalyje.

Dvarų aprašymus rengė 60 autorių – istorikų, muziejininkų, paminklosaugininkų ir kt. Leidinyje pateikta daugiau kaip 800 istorinių ir dabarties nuotraukų bei kitų iliustracijų apie dvarus. Knyga skirta visiems, kurie domisi savo krašto istorija, architektūra, parkais ar mėgsta keliauti.

Zita Dargaitė „Žemaitijos dvarų meno kolekcija „Alkos“ muziejuje“

Tai telšiškės menotyrininkės, muziejininkės Zitos Dargaitės sudarytas, Vilniaus dailės akademijos leidyklos 2010 m. 200 egzempliorių tiražu išleistas, tad dabar jau labai retas, tačiau didelį populiarumą turintis informacinio pobūdžio žinytas, kuriame pateikta informacija apie Žemaičių muziejuje „Alka“ saugomus Žemaitijos dvarų meno lobius bei jų pateikimo į muziejų aplinkybes sovietmečiu, kai buvo pradėti privatizuoti dvarai. Katalogą iliustruoja 132 fotografijos.

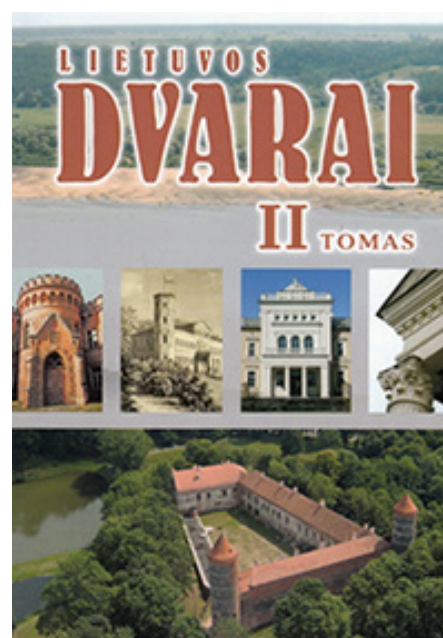
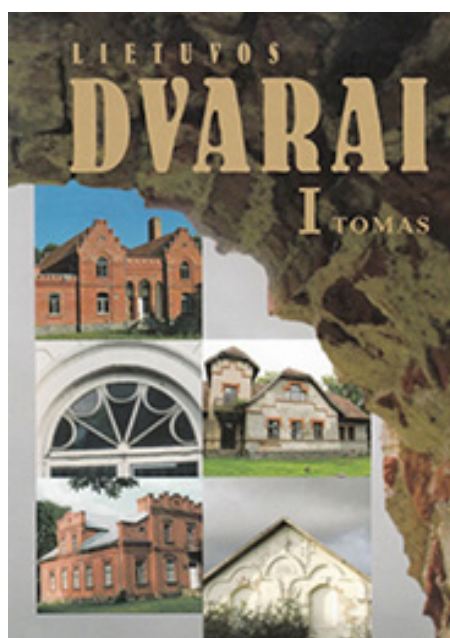
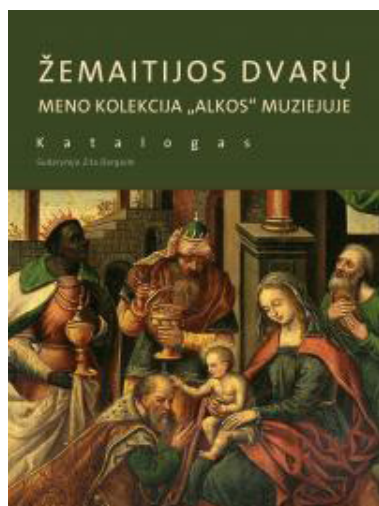
Laimutis Januškevičius „Po gražiausius Lietu- vos dvarų parkus“

Šiame plačiai savo veikla žinomo Lietuvos dendrologų draugijos įkūrimo iniciatoriaus, ilgamečio jo vadovo L. Januškevičiaus albume pristatomi 77 gražiausi, geriausiai dabar tvarkomi Lietuvos dvarų parkai, supažindinama su juose augančiais retais egzotiniais medžiais ir įdomesniais šių parkų, kartu ir dvarų sodybų įkūrimo bei istorijos faktais. Leidinyje taip pat rašoma ir apie tuos parkus, kurie šiandien dar nėra patrauklūs, bet jau renovuojami ar kuriuos numatyta atnaujinti. Šį 324 puslapių apimties albumą lietuvių kalba 2010 m. išleido leidykla „Latutė“.

Ingrida Semaškaitė „Lietu- vos dvarai. I tomas“, Ingrida Semaškaitė „Lietu- vos dvarai. II tomas“

2009 m. leidyklos „Algi-mantas“ lietuvių kalba išleis-tame Ingridos Semaškaitės žinyne „Lietuvos dvarai“ (I tomo apimtis – 243 pusla-piai, II tomo – 324) pateikta svarbiausia informacija apie 600 Lietuvoje išlikusių dvarų sodybų ir dvarviečių, iš kurių, pasak knygos autorės, dalį jau galima vadinti archeologi-niais dvarais, nes čia yra likęs tik kultūrinis sluoksnis, kurį jau tyrinėja archeologai.

Žinyną sudaro penki skyriai, kurie apima visas ži-nyno leidimo metu buvusias Lietuvos apskritis. Leidinio poskyriuose informacija pa-teikiama pagal atskiras savi-

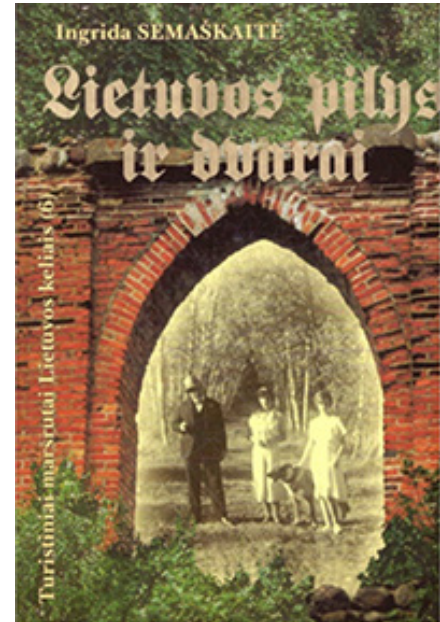
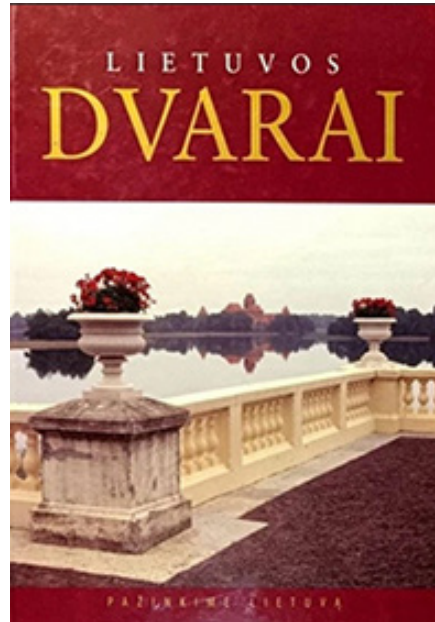
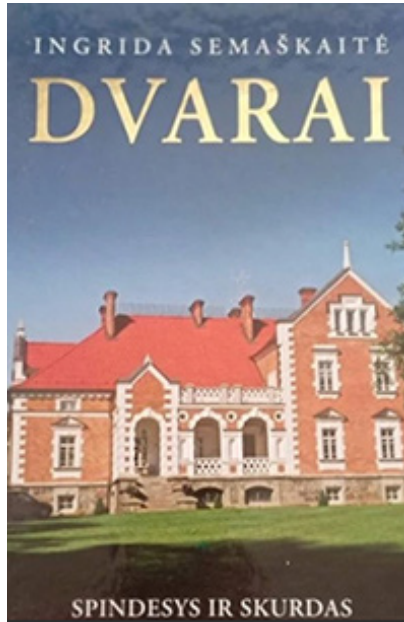
Nuotraukose – knygu (nuo viršaus, iš kairės): Zita Dargaitė „Žemaitijos dvarų meno kolekcija „Alkos“ muziejuje“ (2010 m.); Laimutis Januškevičius „Po gražiausius Lietuvos dvarų parkus“ (2010 m.); Ingrida Semaškaitė „Lietuvos dvarai. I tomas“ (2009 m.), Ingrida Semaškaitė „Lietuvos dvarai. II tomas“ (2008 m.) viršeliai

valdybes. Trumpi dvarų aprašymai yra iliustruoti nuotraukomis, sukurtomis 2008 m. rudenį ir žiemą, taip pat archyvinėmis dvarų nuotraukomis, piešiniais. Dviejuose žinyno tomuose iš viso išspausdinta 1 130 iliustracijų. Dvarų lokalizacija leidiniuose pažymėta knygose pateikiamuose buvusių lietuvių apskričių žemėlapiuose. Leidinio paskutiniuose puslapiuose yra pateikta abėcėlinė dvarų rodyklė, o kiekvieno dvaro aprašo vieta leidinyje nurodyta turinyje.

Pristatydama žinyną skaitytėjams jo autorė nurodė, kad rengiant lei-dinį spaudai informaciją apie dvarus jai teikė didelis būrys Lietuvos isto-rikų, kraštotyrininkų, muziejininkų, bibliotekininkų, kultūros paveldo bei kitų sričių specialistų.

(Nukelta į 66 p.)

Nuotraukose knygų (iš kairės): Ingrida Semaškaitė „Dvarai. Spindesys ir skurdas“ (2008 m.); „Lietuvos dvarai“ (2007 m.); „Lietuvos pilys ir dvarai“ (2006 m.) viršeliai

Ingrida Semaškaitė „Dvarai. Spindesys ir skurdas“

2008 m. leidyklos „Algimantas“ lietuvių kalba išleistoje Ingridos Semaškaitės 400 puslapių apimties knygoje „Dvarai. Spindesys ir skurdas“ pateikiama informacija apie 212 Lietuvos dvarų. Tai kelionių vadovas po Lietuvos dvarus, jau prikeltus naujam gyvenimui ir vis dar nykstančius. Aprašymai sugrupuoti pagal knygos leidybos metais dar buvusias Lietuvos apskritis. Aprašuose nurodyta, kokios savivaldybės teritorijoje objektas yra, o atitinkamos apskrities žemėlapyje pažymėta konkreti jo lokacijos vieta. Pateiktas ir abėcėlinis dvarų sąrašas. Knygoje daug iliustracijų – naujai sukurtų ir archyvinių.

Šis leidinys – atnaujinta ir papildyta trečioji šios autorės knygos „Lietuvos pilys ir dvarai“ laida, tik pavadinimas pakeistas. Pirmojoje laidoje (2003) išspausdinti 110 dvarų aprašymai, antrojoje (2005) – 158.

„Lietuvos dvarai“

Ši autorių kolektyvo spaudai parengta ir 2007 metais lietuvių kalba išspausdinta 168 puslapių apimties knyga – vienas iš „Pažinkime Lietuvą“ serijos leidinių. Jo autoriai nurodo, jog jis skirtas daugiasluoksniui, giliam europines šaknis turinčiam Lietuvos dvarų istorijos ir architektūros paveldui. Knygoje pristatoma dvidešimt reikšmingiausių įvairių Lietuvos regionų dvarų, pateikti jų svarbiausi istoriniai duomenys, pasakojama apie garsiausius dvarininkų šeimas, aptaria-

ma dvarų sodybose esančių pastatų architektūra. Yra pateikta informacijos ir apie dvaruose buvusias meno bei kitas vertybes, aprašomi ir išlikę dvarų sodybų parkai. Leidinys skiriamas jaunimui ir visiems kitiems, kurie domisi Lietuvos istorija ir kultūros paveldu.

Ingrida Semaškaitė „Lietuvos pilys ir dvarai“

Tai viena iš pirmųjų šio amžiaus pradžioje išleistų informacinio-pažintinio pobūdžio knygų apie Lietuvos dvarus ir pilis. Ji išspausdinta 2006 metais. Apimtis – 284 puslapiai. Pristatydamą knygą skaitytojams autorė nurodė, kad „XIX–XX a. sandūroje dabartinėje Lietuvos teritorijoje buvo apie 3 300 dvarų sodybų. Iki mūsų dienų jų teliko apie 500, o ir tų pačių didžioji dalis – tik sodybų fragmentai.“

Knygoje pateikta svarbiausia informacija apie 158 geriausiai išsilaikiusias dvarų sodybas ir 7 gynybines pilis. Jų vieta pažymėta leidinyje išspausdintuose buvusių Lietuvos apskričių žemėlapiuose.

Parengė Donata Žemaitytė

Tekste panaudota informacija, pateikta knygų metrikose, anotacijose, informaciniuose pranešimuose apie leidinius. Tęsinys (informacija apie išleistas mokslines knygas apie dvarus) – kitame numeryje.